

24.04.2019

Asia/9

§ 129

Vuoden 2020 talousarvioehdotuksen valmistelua koskeva lähetekeskustelu

HEL 2019-003205 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto kävi vuoden 2020 talousarvioehdotuksen valmistelua koskevan lähetekeskustelun.

Käsittely

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto käsitteli tämän asian ennen esityslistan asioita 5 - 8.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Tero Niinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 VM Taloudellinen katsaus kevät 2019
- 2 VM Kuntatalousohjelma 2020-2023
- 3 Talouden tunnusluvut 6.3.2019
- 4 Tilinpäätös 2018
- 5 Kaupunkistrategian kaupunkitason mittarit ja indikaattorit maaliskuussa 2019
- 6 Rakentaminen Helsingissä 2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin vakiintuneen suunnittelukäytännön mukaan kaupunginvaltuusto käy vuosittain seuraavan vuoden talousarviota koskevan lähetekeskustelun.

Talousarvioehdotus vuodelle 2020 ja taloussuunnitelma vuosille 2020–2022 julkaistaan pormestarin ehdotuksena lokakuussa 2019 ja tulee kaupunginvaltuuston käsittelyyn marraskuussa 2019.

24.04.2019

Asia/9

Talousarvioraami sekä talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman vuosille 2020–2022 laatimisohejeet on tarkoitus käsitellä kaupunginhallituksessa myöhemmin keväällä 2019. Laatimisohejeisiin sisältyvän raamin lähtökohtana ovat valtuustokauden strategian taloustavoitteet, tilinpäätös 2018, kuluvan vuoden talousarvio sekä seuraavan vuoden taloussuunnitelman mukaiset menot ja tulot sekä toiminnan tavoitteet ja lisäksi ennusteet yleisestä taloudellisesta tilanteesta ja kuntatalousohjelmassa linjatut kuntatalouteen kohdistuvat valtion toimenpiteet.

Tiedot vuoden 2018 talouden toteutumasta pohjautuvat vuoden 2018 tilinpäätökseen, jonka kaupunginhallitus on hyväksynyt 18.3.2019.

Yleinen taloustilanne

Valtiovarainministeriön huhtikuussa 2019 julkaiseman suhdannekatsauksen mukaan Suomen BKT kasvoi 2,3 prosenttia vuonna 2018. Kasvu ei ollut yhtä voimakasta kuin vuosina 2016 ja 2017, jolloin kasvuluvut lähentelivät kolmea prosenttia. Vuonna 2018 talouskasvu jakautui tasaisesti teollisuuden, rakentamisen ja palveluiden toimialoille. Vuosina 2019–2021 BKT:n kasvun ennustetaan hidastuvan noin 1,7 prosenttiin vuonna 2019, 1,4 prosenttiin vuonna 2020 ja edelleen 1,2 prosenttiin vuonna 2021. Kasvua hidastavat laskevat asuntoinvestoinnit ja viennin osalta kaupan esteiden lisääntyminen.

Maailmantalouden kasvu hidastuu lähivuosina. Euroalueen talousnäkymät ovat heikentyneet vuoden 2018 aikana. Erityisesti teollisuuden luottamus talouskehitykseen on laskenut. Saksan ja Ranskan talouden kasvun ennustetaan hidastuvan. Iso-Britannian talousnäkyviä varjostaa Brexitiin liittyvä epävarmuus. Aasiassa Japanin ja Kiinan talouskasvun samoin arvioidaan hidastuvan. Kiinan viennin näkyviä varjostaa jännitteet Yhdysvaltojen kanssa lähivuosina.

Yhdysvaltojen talous on vahvassa vireessä, mutta talouskasvun ennustetaan hidastuvan lähivuosina. Kasvua ylläpitää erityisesti yksityinen kulutus ja hyvä työllisyystilanne.

Suomen vientikysyntä ja viennin ennuste kehittyvät maailmankaupan kasvua hitaammin. Viennin heikentymiseen vaikuttaa osaltaan tärkeän vientimaan, Saksan, taloudellisten näkymien heikkeneminen. Suomen tavaravientiä ylläpitää muun muassa laivatilausten tasainen valmistuminen tulevina vuosina ja palveluviennin kasvua on edesauttanut mootoriajoneuvojen viennin vahva kasvu.

Yksityisen kulutuksen kasvun ennakoidaan olevan 1,8 prosenttia vuonna 2019. Vuonna 2019 yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousu sekä työllisyyden koheneminen. Palkkasumma nousee lähes 4 prosenttia. Reaalisesti kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kas-

vu jatkuu inflaation pysyessä hitaana. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua tukee myös sosiaalisten tulonsiirtojen kasvu, sillä eläketulojen kasvu jatkuu vahvana, keskimäärin yli kolmen prosentin vuosivauhdissa. Työttömyysmenojen väheneminen hidastaa taas tulonsiirtojen kasvua. Vuosina 2020 ja 2021 palkkasumman kasvuun vaikuttaa ansiotason kasvun jatkuminen nopeana. Ansiotason kasvua kiihdyttää tilapäisesti julkisen sektorin lomarahojen palauttaminen vuonna 2020.

Kotitalouksien velkaantuminen suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin jatkuu edelleen alhaisen korkotason ja hyvän työllisyyden tukemana. Velkaantumisen kasvuvauhti hidastuu, kun velkaantumista tukevien tekijöiden vaikutus pienenee.

Yksityisten investointien kasvuvauhti hidastuu koko ennustejaksolla vuoteen 2021 asti johtuen etupäässä asuntoinvestointien palautumisesta poikkeuksellisen korkealta tasolta, 46 000 asunnon, vuositasoltaan lähemmäs normaalia noin 30 000 asunnon tasoa. Sen sijaan korjausinvestointien ennustetaan säilyvän vakaina ja kasvavan noin 1-2 prosentin vuosivauhtia lähivuosina.

Taloukasvu hidastuu. Vuonna 2018 teollisuusyritysten tuotanto-odotukset olivat jo maltillistuneet ja kasvun esteet yleistyneet, työvoiman saatavuusongelmat lisääntyneet rakennustoiminnassa sekä palveluiloilla, ja myönnettyjen rakennuslupien määrä oli kääntynyt laskuun. Käynnissä olevien rakennushankkeiden tukemana rakennusalan tuotanto lisääntyi yli 3,0 prosenttia vuonna 2018. Rakentamisen ennustetaan jatkuvan kasvukeskuksissa vilkkaana tulevina vuosina.

Vuonna 2018 ja 2019 ajan teollisuustuotannon kasvu lisää koko talouden kasvua vielä vahvimmin. Kasvun taustalla on runsaasta kansainvälisestä kysynnästä kertova vahva tilauskanta teollisuudessa, lukuisten aloitettujen yksityisten ja julkisten rakennushankkeiden eteneminen sekä talouden rakennemuutos, joka näkyy vahvana yksityisten palvelujen kysyntänä.

Yksityiset palvelut toimivat taloukasvun perustana vuosina 2020 ja 2021. Yksityisten palveluiden suhdannetilanne on hyvä ja myynti kasvussa. Palvelutuotantoa tukee kotitalouksien myönteinen tulokehitys. Kansainvälinen kysyntä lisää ulkomaista, ja välituotteiden kautta myös kotimaista, kysyntää palvelevaa palvelutuotantoa. Palvelutuotanto on kasvanut yhtäjaksoisesti yli kolmen vuoden ajan ja viime vuonna kasvu oli yhä 1,5 prosenttia. Tuotannon kasvu on ollut nopeaa yksityisillä toimialoilla, mutta maltillista julkisilla toimialoilla. Vahvimmin on kasvanut liike-elämän palvelut. Myös kuluttajapalveluiden myynti on lisääntynyt ostovoiman parantuessa.

24.04.2019

Asia/9

Työllisten määrä kasvoi vuonna 2018 ja edellytykset työllisyyden kasvun jatkumiselle ovat hyvät vuosina 2019 ja 2020. Työllisyysasteen ennustetaan nousevan 72,7 prosenttiin vuonna 2019 ja edelleen 73,2 prosenttiin vuonna 2020. Työttömyyden ennustetaan pysyvän melko korkeana, mutta työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt ja määrän odotetaan vähenevän niin, että työttömyysaste laskee 6,3 prosenttiin vuonna 2019 ja edelleen 6,1 prosenttiin vuonna 2020.

Julkisen talouden rakenteellinen epätasapaino säilyy. Julkista taloutta heikentää väestön ikääntymisen kautta kasvavat eläke-, terveys- ja hoivamenot. Valtiontalous on edelleen alijäämäinen vuonna 2019, mutta valtiontalouden alijäämää pienenee, koska menojen kasvua hillitsevät hallitusohjelman asteittain kasvavat sopeutustoimet sekä kärkihankkeista aiheutuvien lisämenojen poistuminen. Myös kilpailukykysovimukseen sisältyvät työnantajamaksujen alennukset sekä tilapäiset lomarahojen leikkaukset ovat pienentäneet valtion maksamia palkansaajakorvauksia viime vuosina. Vastaavasti tilapäisen lomarahojen leikkauksen poistuminen kasvattaa palkansaajakorvauksia vuonna 2020.

Asunto- ja toimitilarakentaminen

Rakentaminen jatkui ennätysmäisen korkealla tasolla vuonna 2018.

Toimitilarakentamisen osalta erityisesti valmistuneiden rakennusten kerrosala (415 511 kem²) oli erittäin korkealla tasolla vuonna 2018. Vuonna 2018 valmistui muun muassa Redin kauppakeskus, Metropolian ammattikorkeakoulun Myllypuron kampuksen ensimmäinen vaihe sekä Uusi lastensairaala. Rakennuslupia myönnettiin (271 446 kem²) hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Aloitettujen rakennustöiden osalta taso oli koko 2010-luvun korkein (369 472 kem²).

Asuntorakentamisen osalta jatkettiin ennätyskorkealla tasolla. Vuodenvaihteessa rakenteilla oli 10 032 asuntoa, mikä on merkittävästi suurempi määrä kuin aikaisempina vuosina. Kahtena edellisenä vuotena vuoden vaihteessa rakenteilla oli noin 7 000 asuntoa. Helsingin tavoitteena vuonna 2018 oli 6 000 asunnon rakentaminen. Voimakkaan kaupungistumisen ja hyvän tontti-, kaava- ja rakentamiskelpoisuustilanteen vuoksi Helsingissä alkoi vuonna 2018 yhteensä 7 943 asunnon rakentaminen. Asuntoja valmistui 4 843. Rakennuslupia myönnettiin yhteensä 7 109 asunnon rakentamiseksi.

Valmistuneista asunnoista 22,0 prosenttia (1 066 asuntoa) oli valtion tukemia korkotukiasuntoja, 27,9 prosenttia välimuodon asuntoja ja 50,1 prosenttia sääntelemätöntä tuotantoa. Välimuodon tuotanto koostui pääosin asumisoikeusasunnoista (715) sekä hitas- ja hintakontrolloi-

duista asunnoista (589). Sääntelemättömistä asunnoista vuokra-asunnoiksi valmistui 859 ja omistusasunnoiksi 1 567.

Kaupungin oman tuotannon osuus valmistuneista oli 30,6 prosenttia (1 480 asuntoa). Näistä asunnoista 582 oli valtio tukemia aravuokra-asuntoja Helsingin kaupungin asunnot Oy:lle, 563 asumisoikeusasuntoja Helsingin Asumisoikeus Oy:lle ja 335 hitasasuntoja. Kaupungin omana tuotantona asuntoja alkoi 1 534.

Asuntotuotantotavoite vuonna 2019 on 7 000 asuntoa. Vuonna 2018 myönnettyjen rakennuslupien korkean tason johdosta voidaan arvioida, että asuntotuotanto pysyisi korkealla tasolla myös kuluvan vuoden. Alueittain tarkasteltuna eniten asuntoja alkoi Kalasataman alueella, 1 749 asuntoa. Merkittäviä asuntoaloitusten määriä oli myös Jätkäsaaressa (1 104 asuntoa), Herttoniemessä (693 asuntoa), Pasilassa (692 asuntoa) sekä Kruunuvuorenrannassa (595 asuntoa).

Tilinpäätös 2018

Kaupungin tilikauden tulos oli 386,6 miljoonaa euroa ollen 199 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuosi 2018 oli Helsingin kaupungin taloudessa talousarviossa odotettua myönteisempi. Kaupungin toimintakate toteutui talousarviota parempana, ja verotulot kasvoivat talousarviossa ennakoitua enemmän. Myös korkomenot toteutuivat talousarviota pienempinä. Vuosikate 752 miljoonaa toteutui 206 miljoonaa euroa talousarviota parempana, mutta selvästi edellisen vuoden tasoa heikommin (838 miljoonaa euroa vuonna 2017).

Kaupungin ulkoisten toimintamenojen kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 2,8 prosenttia. Kaupungin toimintamenot alittivat talousarvion 38 miljoonaa euroa.

Kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoittavan taloustavoitteen mukaiset menot kasvoivat vuonna 2018 noin 2,0 prosenttia. Kyseiset menot toteutuivat noin 58 miljoonaa euroa talousarviota pienempinä. Määrärahojen alitus johtui osaltaan eräiden keskitetyt varattujen määrärahojen alittumisesta (muun muassa keskitetyt tietotekniikkamenot sekä henkilöstömenojen jaksotusmuutokset) sekä vaalien kustannusten toteutumisesta talousarviossa ennakoitua matalampina (ei maakuntavaaleja 2018 ja vain yksi kierros presidentinvaaleja). Lisäksi kaupunkiympäristön toimialalla eräät menot toteutuivat talousarviota pienempinä (kaupunkirakenne-talousarviokohdan henkilöstömenot, asuntotuotannon menot sekä tuki HKL:lle).

Verotuloja kertyi 3 416,6 miljoonaa euroa eli kokonaisverotulot toteutuivat 83,6 miljoonaa euroa talousarviota korkeampina. Verotuloja kertyi yhteisöverotulot ja kiinteistövero mukaan lukien 1,1 prosenttia edellistä

24.04.2019

Asia/9

vuotta enemmän. Vuoden 2018 alusta Helsingin kunnallisveroa alennettiin puolella prosentilla.

Vahvana pysynyt vuosikate on viime vuodet mahdollistanut kaupungin investointien rahoittamisen tulorahoituksella. Strategiakaudella 2017–2021 tavoitteena on rahoittaa investoinnit tulorahoituksella siten, että lainakanta asukasta kohden ei kasva.

Kaupungin investointien toteuma vuonna 2018 oli liikelaitosten investoinnit (pääosin HKL-liikelaitoksen joukkoliikenneinvestointeja) huomioiden 625 miljoonaa euroa eli lähes edellisen vuoden tasoa (621 miljoonaa euroa vuonna 2017). Talousarvion investointiosassa määrärahaa oli varattu ilman liikelaitoksia 571,5 miljoonaa euroa. Talousarviovuodelle edelliseltä vuodelta käyttämättä jääneiden määrärahojen perusteella myönnettyjen sekä muiden ylitysoikeuksien jälkeen käytettävissä olleet investointiosan määrärahat olivat yhteensä 694,3 miljoonaa euroa, josta käytettiin yhteensä 516 miljoonaa euroa eli 74,0 prosenttia. Liikelaitosinvestointeihin oli talousarviossa varauduttu yhteensä 181,7 miljoonaa euroa, joista toteutui yhteensä 109,1 miljoonaa euroa eli 60,0 prosenttia.

Vuonna 2018 toiminnan ja investointien rahavirta muodostui 150,7 miljoonaa euroa positiiviseksi. Tämä keskeinen kaupungin talouden tilannetta kuvaava tunnusluku toteutui heikompana kuin edellisenä vuonna (245 miljoonaa euroa vuonna 2017). Syynä edellistä vuotta matalampaan tasoon oli alempi vuosikatteen taso.

Uusia pitkäaikaisia talousarviolainoja ei vuonna 2018 nostettu. Kaupungin lainakanta aleni 1 100 miljoonaan euroon (sisältäen HKL:n rahalaitoslainat). Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin yhteensä 106 miljoonaa euroa, mikä rahoitettiin ylijäämäisestä toiminnan ja investointien rahavirrasta. Kaupungin varsinaisten omien kassavarojen määrä pieneni vuonna 2018 yhteensä 75 miljoonaa euroa. Kassavarojen määrän väheneminen johtuu toiminnan ja investointien rahavirran edellistä vuotta heikommasta tasosta, pitkäaikaisten lainojen lyhentämisestä ja antolainojen kasvusta (merkittävältä osin kaupunkikonserniin kuuluvalla Stadion-säätiölle).

Väestökehitys 2013–2018 ja ennuste 2019–2020

Helsingin väkiluku oli 648 042 henkeä vuodenvaihteessa 2018/2019 ja väestö kasvoi viime vuonna 4 770 hengellä eli 0,74 prosenttia. Helsingin väestö kasvoi vuosina 2013 - 2018 keskimäärin 7 200 asukkaalla vuodessa. Suurin kasvu, 8 700 henkeä oli vuonna 2013.

Helsingin väestönkasvu hidastui viime vuonna, vaikka muuttovoitto ulkomailta, yli 3 000 henkeä, kasvoi tuhannella hengellä edellisestä vuo-

24.04.2019

Asia/9

desta. Sen sijaan muuttotappio muihin Helsingin seudun kuntiin kasvoi jo 3 000 henkeen, josta Vantaalle 2 000 asukasta. Muualta Suomesta saatiin muuttovoittoa 5 500 asukasta, mikä oli viime vuosien keskitasolla, vaikka 800 henkeä vähemmän kuin edellisen vuoden poikkeuksellisen korkea määrä.

Syntyneiden määrä oli väestönkasvusta huolimatta 240 pienempi kuin vuonna 2017, ja ennakkotiedot tämän vuoden alusta osoittavat syntyvyyden alenemisen jatkuvan.

Väestönkasvun ennakoidaan olevan vuonna 2019 kaikkiaan 6 300 henkeä, mikä tarkoittaa 0,97 prosentin väestönkasvua. Vuoden lopun väkiluvun arvioidaan olevan siten 654 300 henkeä. Vuonna 2020 kasvuksi ennakoidaan 7 000 asukasta eli 1,07 prosenttia. Tämä kasvuarvio on 750 henkeä pienempi kuin kesällä 2018 laadittu väestöennuste.

Oletus väestönkasvun hidastumisesta verrattuna viime vuoteen perustuu siihen, että tammi-helmikuussa 2019 väestönkasvu oli 400 henkeä pienempi kuin viime vuonna.

Taulukko 1. Väkiluku 31.12.2013–2018, arvio 31.12.2019–2020 sekä väkiluvun muutos 2013–2020.

	Väkiluku 31.12.	Kasvu	Kasvu %
2013	612 664	8 696	1,40 %
2014	620 715	8 051	1,31 %
2015	628 208	7 493	1,21 %
2016	635 181	6 973	1,11 %
2017	643 272	8 091	1,27 %
2018	648 042	4 770	0,74 %
2019	654 300	6 258	0,97 %
2020	661 300	7 000	1,07 %

Syntyneiden määrän väheneminen vaikuttaa nopeasti varhaiskasvatustilanteiden määrän kehitykseen. Helsingin vuonna 2018 laaditun väestöennusteen syntyvyysoletuksena käytettiin vuosien 2015–2017 hedelmällisyyslukujen keskiarvoa. Tammikuussa 2019 laadittiin vaihtoehtoinen ennuste, jonka mukaan syntyneiden määrä alenee 600–650 lasta

vuosittain, koska kokonaishedelmällisyysarviota alennettiin 6,5 prosenttia. Virallisessa, vuonna 2018 laaditussa ennusteessa 1–6-vuotiaiden määrä kasvaa edelleen ja on vuoden 2019 lopussa 450 lasta enemmän kuin vuoden 2018 lopun tilanne ja edelleen vuonna 2020 yhteensä 680 lasta enemmän. Sen sijaan alennetun syntyvyyden ennusteessa varhaiskasvatusikäisten määrä alkaa laskea, ja on vuonna 2019 yhteensä 530 lasta vähemmän kuin vuoden 2018 lopussa ja edelleen vuonna 2020 yhteensä 1 100 lasta vähemmän kuin vuoden 2018 tilanne. Vuoden 2020-luvun puolivälissä näiden ennusteiden ero on 4 500 lasta.

Taulukko 2.1. Varhaiskasvatusikäiset lapset 31.12.2013–2018, vuonna 2018 laadittu ennuste sekä alennettuun syntyvyyteen perustuva ennuste.

1-6 v.	Toteutunut väkiluku 31.12.	Ennuste 2018	Muutos	Muutos %	Alennettu syntyvyys	Muutos	Muutos %
2013	36 675		1 076	3,0 %		1 076	3,0 %
2014	37 725		1 050	2,9 %		1 050	2,9 %
2015	38 450		725	1,9 %		725	1,9 %
2016	39 057		607	1,6 %		607	1,6 %
2017	39 485	39 485	428	1,1 %	39 485	428	1,1 %
2018	39 502	39 502	17	0,0 %	39 502	17	0,0 %
2019		39 947	445	1,1 %	38 977	-525	-1,3 %
2020		40 178	231	0,6 %	38 419	-558	-1,4 %

Taulukko 2.2. Erotus: Alennettu syntyvyys - ennuste 2018

2017	0
2018	0
2019	-970
2020	-1 759

Peruskouluikäisten määrän kasvu oli 1 900 henkeä vuonna 2017 ja 1 570 henkeä vuonna 2018. Kasvun ennustetaan olevan vuosina 2019–2020 noin 1 500–1 650 henkeä, minkä jälkeen kasvu hidastuu, mutta on vielä 1 000 henkeä vuonna 2023.

Taulukko 3. Peruskoulutuksen ikäluokka 31.12.2013–2018 ja vuonna 2018 laadittu ennuste

7-15 v.	Toteutunut väkiluku 31.12.	Ennuste 2018	Muutos	Muutos %
2013	45 747		565	
2014	46 450		703	1,5 %
2015	47 675		1 225	2,6 %
2016	48 799		1 124	2,4 %
2017	50 683	50 683	1 884	3,9 %
2018	52 253	52 253	1 570	3,1 %
2019		53 725	1 472	2,8 %
2020		55 363	1 638	3,0 %

Toisen asteen koulutuksen ikäluokka, 16–18-vuotiaiden määrä on pysynyt lähes samalla tasolla vuosina 2017–2018 ja ennustetaan pysyvän myös samalla tasolla vuonna 2019. Ikäluokan ennustetaan vastavasti kasvavan 270 hengellä vuonna 2020 ja sen jälkeen 500–600 hengellä vuosittain.

Taulukko 4. Toisen asteen koulutuksen ikäluokka 31.12.2013–2018 ja vuonna 2018 laadittu ennuste

16-18 v.	Toteutunut väkiluku 31.12.	Ennuste 2018	Muutos	Muutos %
2013	16 836		-403	
2014	16 233		-603	-3,6 %
2015	16 085		-148	-0,9 %
2016	16 049		-36	-0,2 %
2017	16 132	16 132	83	0,5 %
2018	16 097	16 097	-35	-0,2 %
2019		16 073	-24	-0,1 %
2020		16 346	273	1,7 %

24.04.2019

Asia/9

Eläkeikäisten väestön vuotuinen kasvu on ollut yli 2 000 asukasta, ja saman suuruisen kasvun ennustetaan jatkuvan koko tarkastelujakson 2019–2024.

Ikäluokan sisällä tapahtuu merkittävä muutos, kun 64–65-vuotiaiden kasvun ennustetaan hidastuvan ja yli 75-vuotiaiden kasvun ennustetaan nopeutuvan. Kun tämän ikäluokan kasvu oli vuonna 2018 yhteensä 1 400 henkeä, vuosina 2021–2022 kasvun arvioidaan olevan yli 3 000 henkeä vuodessa.

Yli 85-vuotiaiden määrän kasvu alkaa myös kiihtyä 2020-luvun alkuvuosina.

Taulukko 5.1. Yli 65-vuotiaat 31.12.2013–2018 ja ennuste 2019–2024

	Yli 65-vuotiaat	Yli 75-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
2013	98 828	41 767	12 271
2014	101 709	42 733	12 547
2015	104 064	43 199	12 949
2016	105 992	44 819	13 208
2017	108 368	45 236	13 544
2018	110 303	46 608	13 662
2019	112 460	48 173	13 762
2020	114 549	50 816	14 035
2021	116 760	53 840	14 217
2022	118 751	56 853	14 562
2023	120 608	59 560	15 026
2024	122 664	61 983	15 690

Taulukko 5.2. Väkiluvun kasvu 2013–2018 ja ennuste 2019–2024

	Yli 65-vuotiaat	Yli 75-vuotiaat	Yli 85-vuotiaat
2013	3 448	826	264
2014	2 881	966	276
2015	2 355	466	402
2016	1 928	1 620	259
2017	2 376	417	336
2018	1 935	1 372	118
2019	2 157	1 565	100
2020	2 089	2 643	273

2021	2 211	3 024	182
2022	1 991	3 013	345
2023	1 857	2 707	464
2024	2 056	2 423	664

Kaupunkistrategia ja talouden hoitoa ohjaavat tavoitteet

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 27.9.2017 kaupunkistrategian vuosiksi 2017–2021. Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021 korvaa erillisohjelmat ja vastaavat. Strategiassa on tavoitteita koskien kokonaisinvestointeja, yhteisöverojen jako-osuutta, kokonaistuottavuutta ja yksikkökustannuksia.

Kaupunkistrategian mukaan kaupungin taloutta hoidetaan vastuullisesti, kestävästi ja tuottavasti. Strategian kautta tulee varmistaa taloustavoitteiden toteutuminen talousarviovalmistelussa. Tarkoituksena on mahdollistaa kuntalaisten palveluiden turvaaminen pitkällä aikavälillä ja kaupungin kilpailukyvyyn säilyttäminen sijaintipaikkana yrityksille. Kasvavan kaupungin investointikyvystä huolehditaan mitoittamalla kokonaisinvestoinnit tasolle, joka kyetään rahoittamaan strategiakaudella tulorahoituksella siten, että lainakanta asukasta kohden ei kasva. Kunta-kohtaisen yhteisöveron jako-osuuden tulisi nousta yli 30 prosentin tasolle valtuustokaudella.

Kaupungin kokonaistuottavuuden parantamisesta huolehditaan kattamalla kokonaistuottavuuden 0,5 prosentin vuotuisella nousulla osa väestönlisäyksen aiheuttamasta toimintamenojen lisästarpeesta. Yksikkökustannuksissa tavoitellaan muiden suurten kaupunkien keskiarvoa.

Tuoreimpien väestönkasvuarvioiden mukaan kaupunkistrategian tavoitteen laskennassa käytettävä väestönkasvuprosentti vuonna 2019 on 0,74 prosenttia (2019 talousarviossa 1,19 prosenttia) ja vuonna 2020 on 0,97 prosenttia (2020 taloussuunnitelmassa 1,18 prosenttia).

Tuoreimman huhtikuun ennusteen mukaan peruspalvelujen hintaindeksin muutoksen arvioidaan vuonna 2019 olevan 2,4 prosenttia (2019 talousarviossa 2,1 prosenttia) ja vuodelle 2020 ennuste on 3,00 prosenttia (2020 taloussuunnitelmassa 2,6 prosenttia).

Huomioiden edellä mainitut arviot väestönkasvusta ja peruspalveluhintaindeksistä kaupunkistrategian mahdollistama toimintamenojen (sisäiset määrärahat huomioiden ja tarkasteltuna ilman liikelaitoksia ja ra-

hastoja) kasvu vuonna 2019 olisi 2,64 prosenttia (2019 talousarviossa 2,79 prosenttia) ja vuonna 2020 kasvu olisi 3,47 prosenttia (2020 taloussuunnitelmassa 3,28 prosenttia).

Kaupungin palvelutilojen korjausinvestointien taso säilytetään nykyisellä tasolla valmisteilla olevan kiinteistöstrategian mukaisesti tehokkaan tilaverkon käyttökelpoisuuden turvaamiseksi. Painopisteinä on tilojen turvallisuus ja terveellisyys. Sisäilmakorjauksista aiheutuvat investoinnit eivät nosta tiloista perittävää käypää vuokraa.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt (12.3.2018 ja 18.3.2019) kaupunkistrategian kaupunkitason mittarit. Kaupunkitason mittareita seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seurantaa.

Valtuustokauden suunnittelu

Kaupunkistrategia ohjaa valtuustokauden suunnittelua. Kaupunkistrategian pohjalta on käynnistetty kaupunkiyhteisiä hankkeita: nuorten syrjäytymishaasteen ratkaiseminen (Mukana-ohjelma, Khs 11.2.2019), hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja koordinoinnin johtamisrakenne (Khs 14.5.2018), kävelykeskustan laajentamisen ja maanalaisen kokoojakadun edellytyksien selvittäminen sekä kiinteistöstrategia, liikumisohjelma (Khs 3.12.2018), merellinen strategia (Khs 11.3.2019), Helsingin tontinluovutusta koskevat linjaukset (Khs 1.4.2019) ja Hiili-neutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma (Khs 10.12.2018). Strategiahankkeet esiteltiin kaupunginvaltuustolle seminaarissa 31.1.2019.

Kaupunkistrategiasta on tunnistettu toimialojen välisen yhteistyön kautta toimialoille yhteisiä teemoja, jotka vaativat kaupunkiyhteistä suunnittelua talousarvioon 2020 ja taloussuunnitelmaan 2020–2022. Tunnistetut teemat ovat asiakaskokemus ja asiakastyytyväisyys, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (lapset ja nuoret, ikääntyneet), osallisuus, palvelujen saavutettavuus, työllisyys, elinkeinopoliittiset toimenpiteet, harastustoiminta, elävät kaupunginosat, bulevardien suunnittelu ja liikennejärjestelmä sekä kaupungin tilojen käyttö.

Kaupunginvaltuuston strategiapäätöksen (Kvsto 27.9.2017) mukaisesti valtuustokauden puolivälissä tehdään etenemisen tarkastelu. Kaupunginvaltuuston seminaari aiheesta järjestetään 13.–14.6.2019 ja seminaariin valmistellaan aineisto strategian toteutuksen etenemisestä. Seminaariin valmistellaan lisäksi em. päätöksen mukainen arvio vuoden 2017 uuden johtamisjärjestelmän ja toimialamallin toimivuudesta ja onnistumisesta.

Jatkotoimet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

24.04.2019

Asia/9

Kaupunginhallitus toteaa, että tämän asian täytäntöönpanopäätöksen yhteydessä kaupunginvaltuuston käymän lähetekeskustelun keskustelupöytäkirja lähetetään lauta- ja johtokunnille sekä toimialoille, virastoille ja liikelaitoksille käytettäväksi talousarvion laadintatyössä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Tero Niinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 VM Taloudellinen katsaus kevät 2019
- 2 VM Kuntatalousohjelma 2020-2023
- 3 Talouden tunnusluvut 6.3.2019
- 4 Tilinpäätös 2018
- 5 Kaupunkistrategian kaupunkitason mittarit ja indikaattorit maaliskuussa 2019
- 6 Rakentaminen Helsingissä 2018

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 08.04.2019 § 232

HEL 2019-003205 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää käydä vuoden 2020 talousarvioehdotuksen valmistelua koskevan lähetekeskustelun.

Käsittely

08.04.2019 Ehdotuksen mukaan

Kaupunginhallitus totesi, että talouden lukuja voidaan päivittää viimeisiin versioihin kaupunginvaltuuston esityslistalle.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

24.04.2019

Asia/9

Tero Niinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niinen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566